

Rešitev v izvozu

Usnjarski kombinat KONUS v Slovenskih Konjicah skupaj s svojimi številnimi obrati (usnjarski - Rečica, Lenart, Ljutomer in Miren pri Gorici; taninski - Majšperk, Sevnica; obratom usnjene konfekcije KOKO v Slov. Konjicah; obratom lahke obutve v Ločah in obratom za proizvodnjo zaščitnih sredstev v Majšperku) čuti vso težo krize v usnjarski industriji.

Cene domačih kož so še vedno tako visoke, da je vsaka prodaja gotovega usnja na zunanje tržišče daleč pod proizvodno ceno. Z uvozem kož pa so težave, ker bo samo KONUS letos dobil za milijardo deviznih dinarjev manj. To pa ima svoje posledice. V kombinatu ne sprejemajo več novih delavcev, z naravno fluktuacijo, ki je močna, pa se število delavcev zmanjšuje. Vsekakor je po mnenju predstavnikov kombinata tudi to kritično stanje koristno, saj bolj kot kdajkoli prej iščejo vse možnosti in načine za izdelovanje rentabilnih proizvodov. Tako so v letošnjem letu prenehali proizvodnjo vseh nerentabilnih proizvodov, poleg tega pa znižujejo namok surovih kož.

Kljub krizi, ki bo dobora prečistila vprašanje številnih potrebnih ali nepotrebnih usnjarskih kapacitet, so v kombinatu v Slovenskih Konjicah šli pravo pot, saj izdelujejo predvsem tiste izdelke, ki so namenjeni za izvoz. Za domače tržišče pa prevzemajo predvsem delavne posle za tiste tovarne, ki tudi izvažajo.

Največ uspeha imajo predvsem z usnjeno konfekcijo, tehnično konfekcijo in z umetnim usnjem. To so obrati, ki zmanjšujejo izgubo drugih dejavnosti ter jo pretvarjajo v aktivno. Tako samo usnjena konfekcija KOKO izvažajo 90 odstotkov proizvodnje. V kombinatu se zavedajo, da bi ti proizvodi našli mnogo ugodnejšo ceno na domačem tržišču, toda tudi, da je prav izvoz edini izhod

ter je zato storiti vse, za povečanje. Stanje je pereče. Usnjarski kombinat je močan in raznovrstne specializirane dejavnosti so zanj rešitev. Vendar v kombinatu menijo, da bo čez mesec ali dva najhuje.

Z OBISKA V CELJSKEM ETOLU

Neizkoriščene surovine

Pravzaprav ne bomo odkrili nič novega, če povemo, da s steljo, ki mora z vrhov naših igličastih dreves v hlev in dalje na gnoj, izgubljammo letno na tisoče in tisoče dolarjev. V iglicah smrek, jelk, bora, so namreč olja, ki so na zunanjem trgu zelo iskana. Sicer pri nas proizvajamo (destiliramo) nekaj teh mas v olja in izvažamo skupaj okrog 20 ton (včasih smo jih izvrgli enkrat več!), toda nerazumljivo se zdi, da ne izkoriščamo boljše surovine, ki bi nam lahko prinesle dragocene devize.

Ker že govorimo o destilaciji in eteričnih oljih, se pač moramo ustaviti ob celjskem ETOLU, ki je eno redkih podjetij, kjer se lahko 80 zaposlenih pohvali, da so milijarderji. Njihovi proizvodi gredo dobro v denar. Proizvajajo predvsem esence in arome za našo živilsko industrijo (za tovarne bonbonov, keksov, raz-

Nekoliko zapoznel toda kljub temu aktualen posnetek. O Gregorčičevi ulici in njenem slabem cestništvu je bilo prelitega mnogo tiskarskega črnila. Končno so cestnišče lepo uredili. Popravili so tudi zgornji ustroj Mariborske ceste proti Hudinji. Foto: J. Sever

novrstnih pijač itd...) In ker so vezani na uvoz baz za živilske barve (prej so jih uvažali iz Anglije, sedaj pa iz Italije), so vse bolj zainteresirani, da tudi sami prodajo na zunanji trg s svojimi proizvodi. V manjši meri so začeli že lani, kot kaže, pa bodo letos že resnejši izvozniki. Najbolj iskano je trenutno lavandinovo olje, ki ima odlično ceno. 10 dolarjev za kg. V ETOLU predvsem plemenitijo lavandin, tako da mu odvzemajo vodo in s tem višajo odstotek estrov. Lani so v decembru

izvozili 1 tona lavandinovega olja, letos pa bodo izvozili lavandin v Francijo in Ameriko. Sicer je zaradi izredne konjunkturalne cene in pomanjkanja nerealno narasla domača cena olja, saj znaša do 13 tisoč dinarjev. Najbolj pa je iskano in dragoceno brinjevo olje, ki kotira s 40 dolarji za kg. Tu pa se srečujemo s čudno politiko. Namesto olja izvažajo proizvajalci brinjeve jagode, za domačo proizvodnjo olja pa ostajajo jagode slabše kakovosti. Med olji igličarjev ima najboljšo ceno jelkino olje - 6 dolarjev za kg. Toda kljub temu vse več destilaren opušča ta posel, ker ni surovine. Morda zveni malce čudno; toda naj nas pouči primer ETOLA: hoteli so pričeli z destilacijo v Zgornji Savinjski dolini, kjer je velik posek in seve tudi dosti surovin za predelavo. Preko gozdnega gospodarstva so iskali stike s kmeti zasebniki v višinskih predelih, ker naj bi le ti dovažali surovino do destilacijskega kotla. Zal niso našli odziva. Vsakršen drug dovoz surovin pa bi bil predrag. Zanimivo je tudi to, da kmetje ne bi bili oškodovani za steljo, saj so tudi prekuhane iglice dobre za steljo.

DROBNE IZ TURISTIČNEGA DRUŠTVA CELJE

Celjski stari grad tudi letos ne bo doživel večjih vzdrževalnih del. Olepševalno in turistično društvo ni moglo nameniti za ta dela večje vsote, kajti tudi občinska skupščina ni dala društvu niti dotacije niti sredstev za plačilo takšnih del. Povsem odprto pa je seveda vzdrževanje oziroma obnove ceste na grad.

Za spominki, ki jih prodajajo v turistično informacijskem uradu v Stanetovi ulici, je veliko povpraševanje. Samo v prvih mesecih letos so jih prodali za 10% več kot v istem razdobju lani.

Društvo je pripravilo tečaj za spoznavanje Celja. Nanj je povabilo tudi gostinske delavce. In odziv - le dva! Komentar - odveč.

Turistična zveza Slovenije je predlagala, naj bi vsa turistična društva v Sloveniji dobila enotno ime turistično društvo in to. Kot je znano pa se celjsko imenuje Olepševalno in turistično društvo. Čeprav bo o spremembi imena sklepal društveni občni zbor, bo upravni odbor kljub vsemu razpisal anketo. Cetudi bi prišlo do spremembe imena bi s tem ne smela trpeti »olepševalna« dejavnost te organizacije.

Olepševalno in turistično društvo se bo zavzelo za organizacijo gostinske turistične razstave.

Začele so se priprave za izdajo novega vodnika po Celju.

Prihodnji mesec bo plenarna seja društva, na kateri bodo obravnavali nekatere probleme urbanizma, turizma in zlasti še del za olepšavo mesta. Dejstva namreč govorijo, da je dejavnost na tem področju zamrla in da bo Celje, če bo šlo tako naprej, kmalu izgubilo sloves lepega in belelega mesta.

ŠTEVILNE PRIREDITVE ZA DAN ZMAGE

V Stranich so proslavili dan zmage z uprizoritvijo Borovih Raztrgancev, na predstavo pa so povabili vse člane krajevne organizacije Zveze borcev. Prebivalci Zreč in južno-zahodnega dela Pohorja pa so razen dvajsetletnice osvoboditve praznovali še tridesetletnico aktivnega delovanja domačega pevskega društva. Za to priložnost so pevec pripravili samostojen koncert. Krajše prireditve so imele tudi v ostalih krajih konjske občine in v nekaterih delovnih organizacijah.

KDO ODLOČA

Slovo od okrajev je za nami. Medobčinska sodelovanja pa vznikajo in upajmo, da bodo (ne tako, kot menijo mnogi, oživila okrajne tendence) doprinesla k sprostitev občinskih meja. Te so sicer v katastrskih mapah vidne, v okviru raznih tihih dogovorov pa več kot občutne. Pa pustimo vprašanja, kdo bo finansiral to ali ono dejavnost, ki prerasča občinski značaj ene občine in se poglablja v vprašanje pravice in dolžnosti do dela znotraj občine.

V eni izmed občin bivšega celjskega okraja so se predstavniki podjetij dogovorili, da ne bodo sprejemali delavcev drug od drugega, da bi s tem znotraj občine sanirali vprašanje boljše službe. In tako je pred nedavnimi mlad tehnik, ki nikakor ni bil zadovoljen v podjetju, kjer je nastopil službo, prošil za odpust. Bil mu je ugoden. Ko pa je direktor zvedel, da je ta tehnik sprejet v drugem podjetju v istem kraju, je takoj obvestil sosednje podjetje in fant je dobil odpoved.

Da pa bi primer vzgojno vplival, je direktor na prvem sestanku kolektiva povedal zbranim delavcem, naj nihče ne misli, da lahko dobi v okviru občine kjerkoli zaposlitev. Deja je: »Kdor bo nas zapustil, ta se lahko tudi seli iz tega kraja, ga nikjer ne bodo sprejeli!«

Vse lepo in prav, kar se tiče skrbi za ustaljenost delavcev v podjetju, toda nikakor ni v redu, da nam za to služijo dogovori na direktorskem nivoju, kajti pravico in dolžnost do dela ima vsakdo, njegove sposobnosti pa cenimo po njegovem vloženem delu - zato ne more biti prav, da vstop v službo v eno podjetje vezemo tudi tako ozko na vprašanje, ali bo bival v tem kraju ali občini ali ne! Misimo, da takšen način ni najboljši za dosego delovne discipline, ki naj bo odraz pogojev znotraj podjetja in ne odraz dogovora med podjetji, kajti v takem primeru najbrž tudi grobo kršimo temeljne zakone!

»TITAN« V LJUBNEM OB SAVINJI

Dobri obeti

Pred dobrimi štirimi meseci je v Zgornji Savinjski dolini vzniknilo novo industrijsko podjetje, v katerem je doslej že našlo svoj kruh okrog 70 žena. To je obrat »Titan« v Ljubnem ob Savinji.

K sreči ni bilo treba graditi obratnih prostorov. V dogovoru z LBN so prevzeli obratne prostore in sedaj srečujes ob delovnih mizah sklonjene ženske, ki spretno in urno sestavljajo ključavnice obešenke treh velikosti. Lani v decembru je odšlo dvajset delavk, ki so delale na obratu v Ljubnem, na 14-dnevno priučetev v matično podjetje TITAN v Kámnik, danes, po štirih mesecih pa je v novem obratu le še ena delavka, ki ni dosegla norme. Toda skupaj so v aprilu presegle normo in plan za 19 odstotkov.

Pridne in spretno so in če bo šlo tako dobro naprej in bomo dobili obljubljena sredstva od občinske skupščine, potem bomo kmalu obrat razširili, je dejal Lojze Jeran, šef ekonomske enote v matičnem podjetju iz obrata v Ljubnem.

Iz Titana dobijo polizdelke, v Ljubnem pa jih montirajo. Čeprav

so šele novinke, bodo njihovi izdelki že v kratkem romali v izvoz in to na Češko in Madžarsko.

Občina je obljubila, da bo za ureditev obrata prispevala 6,5 milijona - zaenkrat je dala 2,6 milijona. Ker bi radi obrat opremili še z lakirnico in ga razširili, bi potrebovali še najmanj okrog 10 milijonov.

Čeprav je podjetje šele v povojih, so že dobora uredili sanitarno napravo, imajo pa tudi obrat družbene prehrane za tople obroke.

Delavke zaslužijo okrog 35 tisoč dinarjev in so zadovoljne. Vsekakor se takšne investicije izplačajo, saj zagotavljajo možnost do dela tistim številnim, ki jo doslej niso imele.

Poleg tega pa so to proizvodni tovarne z dolgoletno tradicijo in še vedno zelo iskani. Prav zato je pričakovati, da bo občina Mozirje tudi mprej izpolnila svoje obveznosti.

Vitanjske težave

Zasebni kmetje na vitanjskem področju so v zadnjem času opustili »godbena sodelovanja z zadrugo. Vse drugače je bilo prej, dokler je zadruga odkupovala tudi les; takrat e bila današnja ekonomska enota še samostojna zadruga in kmetje so imeli več zaupanja in interesa (prodaja lesa), je dejal Jernej Kovše, delovodja ekonomske enote KZ.

Sicer, kot pravi Jernej Kovše, je tudi danes naša enota še vedno aktivna, žal pa v celoti ni tako. Za kredite je zelo težko in Vitanje sedaj pač ne pride več v poštev. Res je, da zadružno posestvo v Vitanju nima preveč idealnih pogojev, saj ima slabo polovico zemljišča (40 ha

od skupaj 90!) v visoko ležečih predelih, kjer ni možna strojna obdelava (celo košnja z motornimi kosilnicami ni mogoča!). Posestvo se širi predvsem na račun zapuščenih kmetij. Te pa so odročne in razmetane po širokem hribovskem predelu.

V lastni proizvodnji imajo predvsem okrog 50 pitancev in 14 kravmlekaric. V tem hribovskem kotlu pa so tudi vremenske prilike neugodne za kakršno koli drugo proizvodnjo - kot za travništvo in deteljišča.

Žal, da v tem ugodnem okolišju za živinorejo kmetje nimajo preveč interesa za pogodbeno sodelovanje.

KOOPERACIJSKE ODNOSE POGLOBITI

V SESTAVU KMETIJSKE ZADRUGE SMARJE PRI JELSAH POSLUJE 12 EKONOMSKIH ENOT IN ŠTIRJE SAMOSTOJNI OBRATI. ZADRUGA JE LANSKO LETO ZAKLJUČILA DOKAJ USPEŠNO, SAJ SE JE CELOTNI DOHODEK POVEČAL ZA DOBRIH 18 ODSOTKOV, KAR POMENI, DA JE IMELA V LANSKEM LETU SKORAJ 2 IN POL MILIJARDI BRUTO DOHODKA.

V sestavku kmetijske zadruge je bilo v lanskem letu 1.016 hektarjev obdelovane zemlje. Čeprav so se površine za proizvodnjo povečale, je povečanje glede na predvidevanja sedemletnega plana dokaj nizko. Na skromno povečanje je vplivala predvsem ponudba zemljišč, ki niso sposobna za družbeno proizvodnjo, in prenizke odkupne cene. Kot pomemben činitelj se kažejo še, stavbe, ki predstavljajo za kmeta precejšnjo denarno vrednost, za zadrugo pa skoraj nobene koristi.

Zemljišča šmarske zadruge so sicer značilna po veliki razgibanosti in razkosanosti, saj so razbita kar na 558 parcel. Razen razdrobljenosti na povzročajo velike dodatne stroške še oddaljenost parcel od gospodarskih poslopij.

Viden uspeh je zadruga dosegla v kooperaciji. Napredek se kaže pred-

vsem v vsebinski razširitvi, saj kooperacija ne predstavlja več le podpisovanje pogodb. Zadruga je uspela poživiti kreditiranje in vodenje proizvodnje. Tako prakso bo treba nadaljevati in še poglobiti kooperacijske odnose, predvsem pa usmeriti kooperante v specializirano proizvodnjo.

Odkup je bil lansko leto nekoliko manjši. Predvsem je zadruga manj odkupila govode, jaje, jabolka in svinj. Poglavitni vzrok za manjši odkup je zmanjšani stavež živine in nestabilnost cen. Pri jabolkih je izpad povzročila izredno slaba letina, na odkup pa so vplivali še nekateri organizacijski činitelji.

V okviru kmetijske zadruge je lansko leto velik korak naprej napravil »Sadno - sok« iz Kostrivnice, saj je v letu 1964 proizvedel okrog 590.000 litrov raznih proizvodov, v letu 1965 pa le 250.000. Ugodne rezultate je doseglo še pitališče v Podretrku in trgovina v Celju. Posebno razveseljiv je podatek, da je zadruga prodala občutno več umetnih gnojil in znaša poraba že poprečno 126 kilogramov na hektar.

V preveliki meri pa so se povečali osebni dohodki, za 32 odstotkov. Povečanje namreč ni rezultat večje produktivnosti dela in ekonomičnosti poslovanja.

Plan za letošnje leto je postavljen razmeroma visoko, saj predvidevajo, da bo bruto dohodek v letu 1965 znašal nad 5,2 milijardi dinarjev. Da bi to povečanje tudi dosegli, bo - razen razširitve in poglobitve kooperacijskih odnosov - potrebno boljše izkoristiti proizvodne zmogljivosti, predvsem pa izboljšati tehnološki postopek in govedoreji, pri proizvodnji mleka in piščancev.

Pomankanje reprodukcij-skega materiala

V Slovenskih Konjicah imajo v nekaterih večjih gospodarskih organizacijah težave zaradi pomanjkanja reprodukcij-skega materiala. Spričo tega so morali tu in tam že deloma zmanjšati obseg proizvodnje, delavce pa premestiti v druge proizvodne obrate. To pa je v okviru podjetja le začasen ukrep, saj pada delovna storilnost in otežkočeno je nagrajevanje po delu.